

2016-04-07

Förslag till reglering av utfodring av klövvilt

En reglering av utfodring av klövvilt måste utformas för att skapa incitament till lokal dialog och samverkan samt vara enkel och kostnadseffektiv att tillämpa och utöva tillsyn över.

Huvuddragen i Förbundets förslag:

- Jaktlagens 34 §, förbudet mot olovligt lockande av vilt, utvecklas. Den nationellt ansvariga viltförvaltningsmyndigheten bemyndigas att meddela regler med innebörd att all utfodring (oavsett avledande, stödjande eller åtling) inom t.ex. 400 meter från gräns till annans fastighet, ska vara villkorad av **grannfastighetens ägares skriftliga medgivande**. Notera att en cirkel med 400 meter radie är drygt 50 hektar stor – det fordras alltså minst 50 ha för att kunna utfodra utan överenskommelse med berörda grannar. Vidare; en gemensam fastighetsgräns om 1 km utan överenskommelse om utfodring, ger en utfodringsfri korridor om 80 ha. (Genomgående gäller att Förbundet också kan tänka sig andra avstånd, dock minst 200 meter och högst 400 meter. En radie om 200 meter ger en area om 12,5 ha, och radien 300 meter ger drygt 28 ha.)
- **Tillsynen blir enkel och kostnadseffektiv**; utfodringsplats, oavsett slag, inom 400 meter från fastighetsgräns, renderar i beslut att vid vite avveckla utfodringsplatsen, om inte skriftlig överenskommelse med grannfastighetens ägare kan uppvisas.
- Utfodring i närheten av fastighetsgräns är alltså inte förbjuden, men den är villkorad av lokal överenskommelse mellan de angränsande fastigheternas ägare – vilket ger **incitament till lokal dialog och samverkan**, istället för förbud uppifrån.
- Stödjande utfodring under vegetationsperioden förbjuds inte, vilket avsevärt **förenklar gränsdragningsproblematik** gentemot avledande utfodring – som är ett utomordentligt viktigt verktyg för att minimera viltskador av vildsvin i växande gröda. **Olika typer av utfodring samt åtling behöver inte längre definieras.**
- Ett bemyndigande införs för den nationellt ansvariga viltförvaltningsmyndigheten att meddela föreskrifter om ett **indispositivt förbud mot utfodring, oavsett slag, upp till 400 meter från allmän väg** med upp till och med tresiffrigt vägnummer.
- Bemyndiganden att meddela föreskrifter avseende utfodring, ska **endast avse utfodring av klövvilt**. Det är orimligt att inskränka annan utfodring än den som innebär problem. Förbud mot all viltutfodring skulle kraftigt inskränka t.ex. flera sorters fågeljakt.

I detta förslag presenterar Sveriges Jordägareförbund sin syn i frågan om en eventuell reglering av utfodring av vilt, i synnerhet klövvilt.

En reglering av utfodring av vilt i enlighet med Jaktlagsutredningens (SOU 2014:54) förslag kräver t.ex. omfattande, detaljerad följdreglering (bl.a. i form av definition av olika typer av utfodring) och dyrbar tillsyn. Framtida förbud och förelägganden kommer att överklagas.

Mot bakgrund av att statens resurser är begränsade, fordras istället en reglering som är **enkel och kostnadseffektiv att utforma, tillämpa och utöva tillsyn över**. En reglering som ger **incitament till lokal samverkan och minskar behovet av länsstyrelsens medverkan**.

Ett förbud mot all utfodring skulle drabba både viltbruk i form av utsättning av och jakt på gräsand, fasan och raphöns, och jakt efter skadegörande lovligt vilt såsom grågås och kanadagås samt räv och grävling. Även avledande utfodring av skadegörande men olovligt vilt, såsom trana, skulle drabbas och leda till större viltskador. Att införa totalt förbud mot all utfodring vore alltså i flera avseenden kontraproduktivt. Förbundet anser att om någon utfodring ska regleras, så är det endast utfodring av klövvilt.

De problem som diskuteras rörande utfodring rör endast klövvilt. Det är Förbundets bestämda uppfattning att eventuella lagförslag med anledning av problem kring utfodring ska adressera konkreta, befintliga problem, men inte gå längre än vad situationen kräver. Mot denna bakgrund bör eventuella lagförslag rörande utfodrings begränsning eller utformning, tydligt och klart endast omfatta utfodring av klövvilt.

Förbundet bedömer att de största problemen med utfodring finns i ägosplittrade områden i mellan- och skogsbygd, t.ex. i sydöstra Småland, där lantbrukare har mindre åkrar utspridda på flera ställen, och därför har svårt att själva eller genom andra jägare hålla efter framförallt vildsvinen, samtidigt som det finns rena skogsfastigheter där ägaren/jägaren utfodrar för att t.ex. gynna vildsvinen eller locka till sig älg.

Utfodring bör vidare, utförd med ansvar och god planering, erkännas som det viktiga verktyg det faktiskt är för att dels styra vilt bort från odlade grödor och andra skadekänsliga marker samt från trafikerade vägar, dels underlätta den absolut nödvändiga jakten på framförallt vildsvin. Utfodring av olika slag är omistliga verktyg för en fungerande klövviltsförvaltning, vilket i sin tur krävs för att kunna jaga/beskatta i synnerhet vildsvinsstammen i den omfattning som krävs mot bakgrund av dess spridnings- och reproduktionsförmåga.

I detta sammanhang kan nämnas att Förbundet anser att vilt i först hand bör förvaltas som den naturliga resurs det är. Förbundet vill också påpeka att utfodring kan användas aktivt för att effektivisera vildsvinsjakten.

Förbundets förslag harmoniserar väl med dess syn på regeringsformen 2 kap 15 § i detta sammanhang: Med utgångspunkt från regeringsformen 2 kap 15 § anser Förbundet att ett **förbud mot utfodring vore en allt för långtgående rådighetsinskränkning**. Dock torde rätten att utfodra inte vara absolut, utan bör kunna regleras inom ramen för en fortsatt verksamhet. Alltså; det torde vara möjligt för samhället att villkora och ”styra upp” utförandet av utfodring, men inte att förbjuda det – förutom på särskilt utpekade, avgränsade platser där trafiksäkerhetsskäl utgör en direkt och konkret anledning till inskränkningen.

Förbundets förslag till reglering av utfodring av klövvilt, med lagtext, specialmotivering och utveckling av motiveringen

Jaktlagen 34 § får två nya stycken med följande lydelse:

34 § 2 st: "Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om utfodring samt andra medel och metoder för att locka vilt."

34 § 3 st: "Länsstyrelsen utövar tillsyn över utfodring av klövvilt enligt andra stycket och får inom ramen för sin tillsynsverksamhet meddela de förelägganden som behövs för att föreskrifter som meddelats med stöd av denna paragraf ska följas. Ett beslut om föreläggande får förenas med vite."

Specialmotivering:

34 § ang. olovligt lockande bör kompletteras med ett andra stycke innefattande ett bemyndigande för den nationellt ansvariga jaktmyndigheten att utfärda föreskrifter om avståndsgräns som ska gälla för att olovligt lockande ska anses föreligga eller inte ska anses föreligga i samband med utfodring. Bemyndigandet ska som utgångspunkt ta att samtliga fastighetsägare som äger fastighet som ligger inom visst avstånd, t.ex. 400 m, från respektive utfodringsplats i syfte att locka klövvilt ska samtycka skriftligt till utfodringsplatsens placering (och samtidigt kan ställa krav på hur utfodring på platsen ska ske och med vad och hur mycket man ska utfodra). När det gäller så korta avstånd får utgångspunkten vara att olovligt lockande annars föreligger. Bemyndigandet omfattar dock inte rätt att föreskriva krav om samtycke från samtliga fastighetsägare som äger fastighet gränsande till en fastighet på vilken utfodring sker, även för utfodring som sker på plats som uppfyller avståndsbestämmelsen. Detta då ett sådant krav skulle innebära en alltför långtgående rådhetsinskränkning. I övrigt kan behov föreligga att föreskriva vilka metoder som anses utgöra lockande i sig, t.ex. användandet av tjära för att locka vildsvin. Vad gäller övrigt vilt får den nationellt ansvariga jaktmyndigheten bedöma behovet av att reglera vad som ska anses utgöra olovligt lockande eller inte. Med utfodring avses i detta sammanhang både stödjande och avledande utfodring samt åtling!

34 § ang. olovligt lockande bör vidare kompletteras med ett tredje stycke innefattande ett tillsynsuppdrag för länsstyrelsen avseende efterlevnaden av det andra stycket. Länsstyrelsen ska kunna meddela förelägganden med vite i syfte att i första hand förmå fastighetsägare eller jakträttshavare som har etablerat en utfodringsplats närmare en fastighetsgräns än 400 meter, att inom viss tid antingen visa att ägarna till grannfastigheter inom 400 meter från utfodringsplatsen skriftligt godkänner dess placering eller avveckla utfodringsplatsen.

Utfodring av klövvilt ska alltså som dispositiv huvudregel inte få ske inom ett avstånd om 400 meter från fastighetsgräns, om inte fastighetsägaren intill skriftligt medger detta – varken stödjande eller avledande utfodring, och heller inte åtling. Här skapas alltså i utgångsläget helt utfodringsfria "korridorer" med (minst) 800 meters bredd längs med alla fastighetsgränser. **Genom att inkludera all form av utfodring samt åtling, undviks behov av att skapa detaljerade definitioner av dessa, vilka dels kan förutses bli svåra att formulera, dels bli svåra att utöva tillsyn över. Sammantaget kommer detta att medföra en **totalt sett avsevärt mindre frekvent utfodring.****

Det är Förbundets uppfattning att detta – i synnerhet i ägosplittrade områden – kommer att skapa incitament för fastighetsägare och jägare att träffas och gemensamt komma överens om och planera hur eventuell utfodring ska utformas, placeras etc. Istället för ett toppstyrt myndighetsbeslutat system skulle detta skapa en bottom-upmodell, en **decentraliserad lösning där de faktiskt berörda parterna verkligen förmås att prata med varandra**, och samtidigt uppfyller både Malawi-och subsidiaritetsprinciper – vilket i detta sammanhang **skulle göra den regionala myndigheten, länsstyrelsen, överflödig**.

I syfte att förenkla regelverket anser Förbundet vidare att det **inte bör införas förbud mot stödjande utfodring under vegetationsperioden**. Förbundet delar i princip synen att sådan utfodring bör undvikas, men ser också stora svårigheter att skapa, tolka och tillämpa regler som hindrar stödjande utfodring utan att negativt påverka möjligheten till effektiv avledande utfodring. **Avledande utfodring är i sig ett oerhört viktigt verktyg för att under stora delar av växtodlingssäsongen kunna styra klövviltet att inte befinna sig i odlad gröda**. För att undvika sådana regelsvårigheter och negativa effekter, bör förbud mot stödjande utfodring under vegetationsperioden därför inte införas.

Å andra sidan kan påpekas att Förbundets förslag, som påpekats ovan, innebär att **både stödjande och avledande utfodring samt åtling i utgångsläget skulle bli otillåten** längs med en (minst) 800 meter bred zon längs med alla fastighetsgränser. Med ”(minst)” åsyftas följande: Det minsta område som kommer att krävas för att, utan att fordra samtycke med annan, anlägga en utfodringsplats, utgörs av en cirkel runt utfodringsplatsen med radien 400 meter. Cirkelns areal uppgår till drygt 50 ha, vilket är en stor yta mot bakgrund av att enskilt ägda skogsfastigheter genomsnittligt är 35-60 ha stora. På motsvarande vis kommer två grannar med en kilometer gemensam gräns, och som inte kommer överens om utfodring, att ha en 80 hektar stor utfodringsfri korridor sig emellan. Alltså kan flera fastigheters 50 hektar stora meter breda utfodringsfria korridorer komma att överlappa varandra, och leda till stora områden för vilka samarbete krävs för att utfodring ska kunna ske.

Det tredje stycket innebär att länsstyrelsen har en tillsynsroll avseende andra stycket. Vid överträdelse av förbudet att inom de 400 meterna utfodra klövvilt utan grannfastighetens ägares skriftliga medgivande, kan länsstyrelsen meddela föreläggande, eventuellt förenat med vite, i syfte att uppnå efterlevnad av andra stycket.

Förbudet föreslår även införandet av följande båda stycken i jaktlagen 4 §:

Stödåtgärder kan bland annat avse utfodring. Eventuell utfodring ska ske med hänsyn till mängden vilt och viltets behov beroende på klimatförhållanden samt övriga omständigheter.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om förbud mot utfodring av klövvilt av trafiksäkerhetsskäl.

Beträffande andra stycket ovan kan detta eventuellt också systematiskt placeras in under jaktlagen 27 §. Denna bestämmelse, att utfodring av klövvilt inte får ske inom ett avstånd om upp till 400 meter från allmän väg med upp till och med tresiffrigt vägnummer, ska av trafiksäkerhetsskäl vara indispositiv.